אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים י.

כתרומה דרבנן. כזמן הזה: **ולא ידעינן מי להאי על ומי להאי על.** מי מלרכינן בדיקה לתרוייהו מי לא: **היינו שני שבילין.** מהא דתנן גבי שני שבילין מלינו למיפשט: **אחד טמא.** קבר מוטל בו לרחבו וממלא את כולו ואין עובר בו שלא יאהיל: **והלך ועשה טהרות.** נגע בטהרות אח"כ: **והלך בשני.** יודעין הן שבשביל שהלך זה לא הלך זה **להשמא ולהי אחד מהן טמא: אם נשאלו.** כל א' לאכסה ספקו בפני עצמו טהור ואין כ"ד יכול לטמאו כדקיימא לן[ז] בספק טומאה בהיכ"ר ספקו טהור ואם באו בבת אחת הואיל ובהורמה אחת יש לנו לומר טמאין או טהורין מי אפשר לנו לומר להם טהורים אתם שהרי האחד ודאי טמא: **רבי יוסי אומר כיון כך וכיון כך טמאין** גרסי': **כזה אחר זה דברי הכל טהורין.** אע"פ שכל אחד אומר לפניו כך היה המעשה שלי ושל חברי אכל אחי נשאל אלא על עצמי מה תהא עלי: **עליו ועל חבירו.** מה תהא על שניו ר' יוסי מדמי להו לבת אחת ואע"פ שאין שניהן לפניך צריך אתה הוראה אחת לשניהן או טמאין אתם או טהורין אתם והרי אין אתה יכול לומר טהורין אתם: **ר' יהודה מדמי להו לזה אחר זה.** הואיל ואין כאן שואל אלא אחד משיבין לו טהור אתה שהרי ספק איתה הוא ומעצמו יבין שאף חבירו כמוהו אכל כששניהן שואלין כתוך כדי דיבור צריך אתה להשיב לשניהן כאחד. וגבי בתים נמי אם באו לשאול זה לעצמו וזה בפני עצמו אמרינן ליה לכל חד מי אתה צריך לבדוק דכיון דבדיקת חמץ דרבנן תלינן לקולא ואמרינן ספקו מותר ואי בבת אחת באו שניהן לריכין בדיקה: **ספק על ספק לא על.** ראה עכבר שנטל חמץ במלר והבית בדוק ואין יודע אם נכנס או לא נכנס: **בקעה.** הרבה שדות הסמוכים יחד קרי בקעה: **בימות הגשמים.** הוא בקעה רשות היחיד לעומאה מפני שכבר לחח הזרע ואין רשות לכל אדם ליכנס לה וקי"ל[ח] ספק טומאה ברשות היחיד ספקו טמא: **בשדה פלונית.** כלומר באחת השדות ויודעין אנו באיזו היא וכל שדה ושדה מסויימת במלריה: **במקום אלו.** בבקעה זו: **וחכמים מטמאין.** דהוא ליה ספק טומאה ברה"י ור"ה לא חייב לה ספק טומאה אח"כ נכנס לשדה אכל אינו יודע אם האהיל אם לא אכל השמא הוה ליה ספק ספיקא. וגבי בתים אפילו רבנן מודו דכיון דבדיקת חמץ דרבנן תלינן לקולא: **על.** העכבר נכנס לבית לפניהן ובדק בעל הבית אחריו ולא אשכח: **כל דבר שבחזקת טומאה.** כמסכת נדה גל טמא שנתערב עם שני גלין טהורין בדקו אחד מהן ומצא טהור הוא טהור ושניים טמאים שניים ומצאן טהורין הן טהורין והשלישי טמא שלשתן ומצאן טהורים כולן טמאים שהיה ר"מ אומר כל דבר שבחזקת טומאה לעולם הוא בטומאתו עד שיודע לך טומאה ברה"ר וחכמים אומרים בודק עד שיגיע לסלע או לקרקע בתולה שלא זזה ממקומה לעולם ואם לא מצא תולין ואומרים כא עורב ונטלה בא עכבר ונטלה. וגבי בדיקת חמץ אפילו לר"מ אמרינן עכבר אכלה דבדיקת חמץ דרבנן: **על ובדק ואשכח.** נכנס העכבר בפניהן ובדק בעל הבית אחריו ואשכח פרוסה ואינו יודע אם זו היא אם לאו: **אכד כה קכר.** אין יודע היכן מקומו: **נמלא כה קכר.** לאחר זמן ואין יודע אי זהו קבר האבוד בה: **הבית מנה.** של מעשר שני: **מעורבין.** ומביא סלעים בשוה מנה ואומר כ"מ שהן מעשר שני הרי הן מחולין על הסלעים הללו ומעלה הסלעים לירושלים: **הכל חולין.** שהמנה נטל ואלו הוצאו אחרי כן. וגבי ממן נמי לרבנן הט' (נמי) שהבית אינן כאן ולריך לבדוק כל הבית שמא גרגרים מולדות והעשר הנמצאות אינם אחר הביאה [ולאמר] זה הנמצא זהו מ' מן הראשונים הבא נמי מ"ל לבדוק ולחזר אלא על הפרוסה האחרונה ולרבנן לריך לחזר אחר חולן שאין כאן מ' מן הראשונים: הבית

בתרומה דרבנן בחמץ דאורייתא מי אמרינן אטו בדיקת חמץ דאורייתא דרבנן היא דמדאוריי' בביטול בעלמא סגי ליה אצבור אחד של חמץ ולפנינו ב' בתים בדוקין ואתא עכבר ושקל ולא ידעינן אי להאי על אי להאי על היינו שני שבילין דתנן שני שבילין א' טמא וא' טהור והלך באחד מהן ועשה טהרות ובא חבירו והלך בשני ועשה טהרות רבי יהודה אומר אם נשאלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו טהורין שניהן בבבת אחת טמאין רבי יוסי אומר בין כך ובין כך טמאין אמר רבא ואיתימא רבי יוחנן בבת אחת דברי הכל טמאין בזה אחר זה דברי הכל טהורין לא נחלקו אלא בבא להשאל עליו ועל חבירו רבי יוסי מדמי ליה לבת אחת ורבי יהודה מדמי ליה לזה אחר זה ספק על ספק לא על היינו בקעה ובפלוגתא דר"א ורבנן דתנן הנכנס לבקעה בימות הגשמים וטומאה בשדה פלונית ואמר אחד הלכתי במקום הלז ואיני יודע אם נכנסתי באותה שדה ואם לא נכנסתי ר"א מטהר וחכמים מטמאין שהיה ר"א אומר ספק ביאה טהור ספק מגע טומאה טמא על ובדק ולא אשכח פלוגתא דר"מ ורבנן דתנן היה ר"מ אומר כל דבר שבחזקת טומאה לעולם הוא בטומאתו עד שיודע לך הטומאה היכן היא וחכמים אומרים בודק עד שמגיע לסלע או לקרקע בתולה על ובדק ואשכח פלוגתא דר' ורשב"ג דתניא שדה שנאבד בה קבר הנכנס לתוכה טמא נמצא בה קבר הנכנס לתוכה טהור שאני אומר קבר שאבד הוא קבר שנמצא דברי ר' רשב"ג אומר תיבדק כל השדה כילה הניח ט' ומצא י' פלוגתא דר' ורבנן דתנא הניח מנה ומצא מאתים חולין ומעשר שני מעורבין זה בזה דברי ר' וחכ"א הכל חולין הניח י' ומצא תשע היינו סיפא דתניא הניח מאתים ומצא מנה מנה ומנה ומנה מוטל דברי ר' וחכ"א הכל חולין הניח

הלך באחד מהן ועשה טהרות. הא דנקט טהרות ולא קאמר אלא טהור משום דלגבי אע"ג דמוקמינן לה בחזקת טהורים מלריכין להו טבילה והזאה אלא יגעו שניהם בתרומה דאז התרומה טמאה ולאיתי והאוכל במיתה ואם נגעו שניהם באחד ונכנס למקדש חייב: **בבת** אחת ד"ה **טמאים.** נראה דהיינו מדרבנן דמדאוריי' אפי' בבת אחת טהורים: **ספק** על ספק **לא** על היינו בקע'. תימה לר"י מה שייך לדמויי לבקעה דהכא אפי' ליכא אלא ספק אחד אוקמא אחזקת בדוק כדאמרינן לעיל ולעיל דימה אותו לספק טומאה ברשות הרבים והכא מדמי לספק טומאה ברשות היחיד:

ספק ביאה טהור. פר"י דנספק ספיקא פליגי וכן פר"ת בחגיגה ע"ז פרק בתרא (ד' ע.) אבל רש"י פירש שם בע"א ונראה לר"י דטעמא דרבי אליעזר דטהר בספק ספיקא משום דלא גמרינן מסוטה לטמא ברשות היחיד אלא ספיקא אחת בסוטה אבל תרי ספיקי לא ורבנן בברי כיון דמן הדין אפי' בספיקא אחת היה לטהר דאוקמא אחזקת טהרה ואפ"ה טמא הוא הדין אפילו בתרי ספיקי:

על ובדק ולא אשכח **פלוגתא דר' מאיר ורבנן.** תימה אפי' לר"מ דאמר לעולם הוא בחזקת טומאה וכו' ונפקא מינה לטהרות שנעשו על גביו הכא גבי בדיקה כיון שבדק ולא מצא מה יעשה אם יצריכוהו לבדוק פעם שניה נמי לא ימצא ורש"י פירש דאפי' לר' מאיר אמר אימר עכבר אכליה דבדיקת חמץ אינו אלא מדרבנן וקשה דהא בהדיא אמר פלוגתא דר' מאיר ורבנן וי"ל דמיירי בשלא בטלה וקאמר דלר' מאיר לא סגי בבדיקה כיון דלא אשכח והוי בספק לאו דלא ימצא וצריך לבטלו וסגי אפילו לרבי מאיר דלא אייר אלא בספק טומאה דאוריתא אבל הכא דבדיקת חמץ דרבנן שרי: **חולין ומעשר שני מעורבים זה בזה.** פ"ה שיביא סלעים בשוה מנה ואומר כל מקום שהוא מעות מעשר שני יהיו מחוללים על מעות הללו ובתנם פירש כן דמייירי גופייהו היה יכול ליקח שיעור מעות מעשר ואומר אם אלו מעות מעשר הרי טוב ואם לאו כל מקום שהן הרי הן מחוללין על אלו וריב"א הקשה לפרש"י דאין יכול לחלל אסלעים ובפרק הזהב (ב"מ ד' מה.) אמר טיבעא אטיבעא לא מחללין ושם פי':

הניח עשר ומצא **תשע פלוגתא** דרבי ורבנן. דר' לטעמיה דאמר הוא קבר שאבד הוא קבר שנמצא וכיון שמצא אחד מ"ל לבדוק ולרבנן עד שמצא עשר כדפ"ה ומיירי שכל הכבכות קשורים זה בזה דומיא דפלוגתא דרבי ורבנן בנפ"ק דבילה (דף י:) אמר מחלוקת בכיסים קשורים אבל כשאין קשורים דברי הכל חולין ומע"ש מעורבין זה בזה ואף על גב דהשמא אין לתלות בעכברים תלינן בקטנים: הניח

בתרומה דרבנן בחמץ דאורייתא מי אמרינן אטו בדיקת חמץ דאורייתא דרבנן היא דמדאוריי' בביטול בעלמא סגי ליה אצבור אחד של חמץ ולפנינו ב' בתים בדוקין ואתא עכבר ושקל ולא ידעינן אי להאי על אי להאי על היינו שני שבילין דתנן שני שבילין א' טמא וא' טהור והלך באחד מהן ועשה טהרות ובא חבירו והלך בשני ועשה טהרות רבי יהודה אומר אם נשאלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו טהורין שניהן בבבת אחת טמאין רבי יוסי אומר בין כך ובין כך טמאין אמר רבא ואיתימא רבי יוחנן בבת אחת דברי הכל טמאין בזה אחר זה דברי הכל טהורין לא נחלקו אלא בבא להשאל עליו ועל חבירו רבי יוסי מדמי ליה לבת אחת ורבי יהודה מדמי ליה לזה אחר זה ספק על ספק לא על היינו בקעה ובפלוגתא דר"א ורבנן דתנן הנכנס לבקעה בימות הגשמים וטומאה בשדה פלונית ואמר אחד הלכתי במקום הלז ואיני יודע אם נכנסתי באותה שדה ואם לא נכנסתי ר"א מטהר וחכמים מטמאין שהיה ר"א אומר ספק ביאה טהור ספק מגע טומאה טמא על ובדק ולא אשכח פלוגתא דר"מ ורבנן דתנן היה ר"מ אומר כל דבר שבחזקת טומאה לעולם הוא בטומאתו עד שיודע לך הטומאה היכן היא וחכמים אומרים בודק עד שמגיע לסלע או לקרקע בתולה על ובדק ואשכח פלוגתא דר' ורשב"ג דתניא שדה שנאבד בה קבר הנכנס לתוכה טמא נמצא בה קבר הנכנס לתוכה טהור שאני אומר קבר שאבד הוא קבר שנמצא דברי ר' רשב"ג אומר תיבדק כל השדה כילה הניח ט' ומצא י' פלוגתא דר' ורבנן דתניא הניח מנה ומצא מאתים חולין ומעשר שני מעורבין זה בזה דברי ר' וחכ"א הכל חולין הניח י' ומצא תשע היינו סיפא דתניא הניח מאתים ומצא מנה מנה ומנה ומנה מוטל דברי ר' וחכ"א הכל חולין הניח

מסורת הש"ס

ז) [עי' תוס' ביצה י: ד"ה הכל], ח) [לעיל ד:], ט) כתובות מ. טהרות פ"ה [מ"ה], י) נדה בכורה נה: ע"ז ע. טהרות פ"ו [מ"ה], יא) כתובות נה: נדה קפ., יב) בכורות נה:, יג) ביצה י: [תוספתא מ"ש פ"ה ה"ה], יד) ביצה י:, טו) [טוטה מח:], טז) [וע"ע תוס' כתובות מ. ד"ה והלן], יז) [וע"ע תוס' ב"ב נה: ד"ה רבי אליעזר], יח) [עי' תוס' ב"מ מה. ד"ה ליפלוג ותוס' ביצה י: ד"ה חולין ועי' שם הישב נס ברש"י דהתליפו שיטתייהו].

מוסף רש"י

דמדאוריי'תא בבטול בעלמא סגי ליה. דבמיני מצוה אלא מחיב תנאינו והשתה דלא היא השתה (לעיל ד:). **אחד טמא.** שם בו קבריות מספק כל רחבו ואין יודע אחיו הטמא אבל כך מוחזקים באחד מהם (כתובות כז.). **טהורין.** דכל חד כי אתי לקמן תלינן ליה לאימר בטהור אלא, דהרי ליה ספק טומאה ברשות הרבים ופפיקי טהיל (שם). **בבת אחת.** אלא לשאול בבת אחת, טמאין. דהיכי דימא לחי טהורים אתם, חד מינייהו ולאי בטמא אזל (שם). **בימות הגשמים.** הוי דשות היחיד לטומאה ופפיקה טמא, שהרי אין מהלכין בה בני אדם שלא לקלקל הזריעה (רשב"ם ב"ב זה). **הלכתי במקום הלז.** נמצאתי בבקעה זו (שם). **וחכמים מטמאין.** דפוף מוף מה לי שדה אחת מה לי כ' שדות, חדא ספיקא היא שמא אכל עד הקבר והאחיל, שמא לא אכל, ופפיקי טמא (שם). **ספק ביאה טהור.** היכא דמספקא ליה אם נכנס באותה שדה, ואם תמצא ליתר נכנס ספק אם בא עד מקום טומאה אם לאו, וספק ספיקא הוא וטהור, אבל היכא דליכא אלא ספק מגע, דפסיעה ליה דנכנס באותה שדה אלא שספק לי אם נגע בקבר אם לאו, חדא ספיקא היא וטמא (שם). **לעולם הוא בטומאתו.** אם לא מצא הקבר שנאבד בשדה, אף על פי שנבדק כל השדה, בטומאתו הוא (בכורות כז.). **בודק עד שמגיע לסלע.** דודאי מאותו מקום ולמטה לא נעשה קבר שקשה היא (שם). **או לקרקע בתולה.** שימצא קרקע קשה שלא היתה עבודה (שם). **הניח מנה.** ממעות מעשר שני כתיבה (ביצה יב). **חולין ומעשר שני מעורבין זה בזה.** באחד חולין ואינו יודע איזהו מהם שהן מעשר שני יפה אם חולין היא תהא מכרתה מחוללת עליה (שם). **הכל חולין.** הואיל ולא מצא כמו שהיה, תולין לקולא ולומר נטל את הראשון והניחו במקום אחר והניח שוב את אלו ושמח, שאין אדם מניח מעות תולין ומעות מעשר ביחד (שם). **ומנה מוטל.** ונשאר הן מנה ממעשר (שם). הכל חולין. הואיל ולא העלו לירושלים לא הפרידן זה מזה ושניהם נעלן והניחן במקום אחר חד חולין הוא שהניח הלוס אחרי כן ושכח (שם).

עין משפט נר מצוה

עא א מיי' פ"ב מהל' ממן הלי יא סמג לאוין לט טוש"ע יו"ד סי' תלט סעיף ב:
עב ב ג מיי' פ"ט הלי' מאכלות האסורות הלכה ב:
עג ד מיי' שם פ"ב הלי' ט ופ"ב מהל' ממן הלכה יב:
עד ה ו מיי' הלי' ממן שם הלכה יא ופ"ט מהלכות טומאת מת הל"י טוש"ע יו"ד סי' תלט ס"ב:
ז [מיי' פ"ח מהל' טומאת מת הל"א]:
עה ח ט מיי' פ"ו מהל' מעשר שני הלכה ג ופ"ב מהל' ממן הלכה יב טוש"ע יו"ד סי' תלט סעיף ג:

רבינו חננאל

ציבור אחד חמץ ושני בתים בדוקין, ושקל עכבר בהי מינייהו על. פשטינן דהא(א) משני שבילין, וקי"ל כר' יוחנן דאמר הכל מודים [ש]אם נשאלו לחכם שניהם ביחד דברי הכל טמאים, נשאלו בזה אחר זה דברי הכל טהורין, לא נחלקו אלא בבא לישאל עליו ועל חבירו, רבי יהודה מדמה ליה לבת אחת ושניהם טמאים, ור' יוסי מדמה לה לזה אחר זה ושניהן טהורין, וכן אם באו אלו הבעלי בתים ושאלו שניהם ביחד צריכין בדיקה, בזה אחר זה אין אחד מהן צריך בדיקה, בא אחד מהם לשאל על ביתו ועל בית חברו, הלכה כר' יוסי ואליבא דר' יוחנן. **ספק על ספק לא על,** פשטינן דלה מבקעה בימות הגשמים שהיא רשות היחיד, וחלקו בו ר' אליעזר וחכמים, והלכה כחכמים שמטמאין, כן בכאן צריך לבדוק. **על בדק ולא אשכח.** פשטינן לה מדרבנן דאמרי בודק עד שמגיע לסלע או לבתולה, פירוש, ארץ בתולה. **על בדק ואשכח.** פשטינן לה חלוקת ר' ורשב"ג, ר' אומר הקבר שנמצא הוא הקבר שאבד, רשב"ג אומר תבדק כל השדה כולה. **הניח תשע ומצא עשר.** חלוקת ר' ורבנן, דתניא הניח מנה ומצא מאתים חולין ומעשר שני מעורבין, כלומר המנה שהניח היה מעשר שני ובא אחד והוסיף עליו מנה אחר של חולין, וחכמים אומרים הכל חולין, כלומר אותו המנה של מעשר שיני ניטל ואלו אדם אחר הניחם וכולן חולין הם. **הניח עשר ומצא תשע.** חלוקת ר' ורבנן, דתניא הניח מאתים ומצא מנה, מנה מונח ומנה מוטל דברי רבי, כלומר אדם בא ונטל חצים והניח חצים והמנה הנמצא מעשר שני הוא, וחכמים אומרים הכל חולין, כלומר אותם המאתים של מעשר שני נלקחו וזה המנה אדם אחר הניחו וחולין הן.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com